

Učinek tekstilne proizvodnje in odpadkov na okolje (infografika)

Z razmahom hitre mode sta se močno povečala proizvodnja in odlaganje oblačil. Kakšen je njihov vpliv na okolje in kako se tega loteva EU?

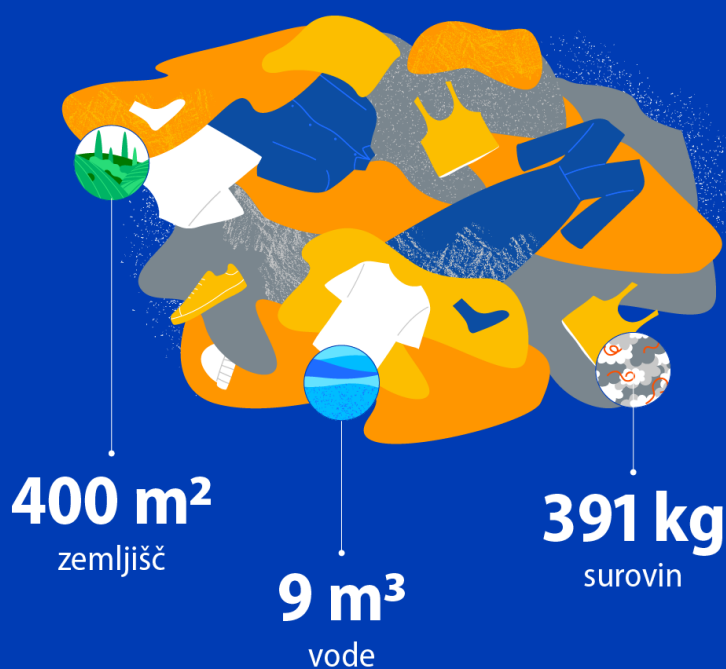
Hitra moda – nenehno zagotavljanje novih trendovskih oblačil, obutve in drugih izdelkov po zelo nizkih cenah – je povzročila povečanje količine proizvedenih in zavrženih oblačil.

EU hoče zmanjšati količino tekstilnih odpadkov ter podaljšati življenjsko dobo tekstila in povečati delež recikliranja. To je del [načrta za doseganje krožnega gospodarstva do leta 2050](#).

Več o tem, kaj je krožno gospodarstvo, njegovem pomenu in priložnostih.

VPLIV TEKSTILA NA OKOLJE

V letu 2020 je bilo za proizvodnjo tekstila, ki ga je porabil povprečni posameznik v EU, potrebnih:

Vir: Evropska agencija za okolje (EEA), 2023

Infografika: podatki o vplivu tekstila na okolje

Prekomerna poraba naravnih virov

Pri proizvodnji tekstila se porabi veliko vode, zanjo pa so potrebna tudi obsežna zemljišča za pridelavo bombaža in drugih vlaken. Za proizvodnjo ene same bombažne majice naj bi bilo

potrebnih **2700 litrov sladke vode** – toliko vode spiše ena oseba v dveh letih in pol.

Tekstilni sektor je bil leta 2020 **tretji največji povzročitelj slabšanja kakovosti vode in uporabe zemljišč**. V letu 2020 je bilo za oblačila in čevlje na prebivalca EU porabljenih povprečno **9 kubičnih metrov vode, 400 kvadratnih metrov zemljišč in 391 kilogramov surovin**.

Onesnaževanje vode

Proizvodnja tekstila naj bi z barvanjem in obdelavo proizvodov povzročila približno 20 odstotkov svetovne **onesnaženosti čistih voda**.

Z enim samim pranjem oblačil iz poliestra lahko pralni stroj izloči **700.000 mikroplastičnih vlaken**, ki končajo v prehranjevalni verigi. Večina mikroplastičnih vlaken se izloči v prvih nekaj pranjih. Hitra moda temelji na masovni proizvodnji, nizkih cenah in velikih razprodajah, vse to pa spodbuja veliko prvih pranj.

S pranjem sintetičnih tkanin v morje vsako leto odplaknemo približno **0,5 milijona ton mikrovlaken**. Poleg tega globalnega problema ima onesnaženje, ki ga povzroča proizvodnja oblačil, **uničujoč vpliv na zdravje lokalnih prebivalcev, živali in ekosisteme, kjer se nahajajo tovarne**.

Izpusti toplogrednih plinov

Po podatkih Evropske agencije za okolje je zaradi nakupov tekstila v EU v letu 2017 nastalo približno **270 kg emisij CO2 na osebo**. To pomeni, da je bilo zaradi tekstilnih izdelkov, porabljenih v EU, izpuščenih 121 milijonov ton toplogrednih plinov.

Tekstilni odpadki na odlagališčih

Spremenil se je tudi način, kako ljudje ravnajo z neželenimi oblačili, pogosteje jih vržejo stran kot pa podarijo. Manj kot polovica rabljenih oblačil gre v ponovno uporabo ali recikliranje in le **1 odstotek rabljenih oblačil se reciklira** v nova oblačila, saj se tehnologije, ki bi omogočile recikliranje oblačil v surova vlakna, šele začinjajo razvijati.

Samo 1 odstotek

uporabljenih oblačil se reciklira v nova oblačila.

Evropejci vsako leto v povprečju porabijo skoraj 26 kilogramov tekstila in ga zavržejo približno 11 kilogramov. Rabljena oblačila se lahko izvozijo iz EU, a se v glavnem (87 odstotkov) sežgejo ali odložijo na odlagališčih.

Ključno vlogo pri povečanju porabe je imel vzpon hitre mode, ki ga delno spodbujajo družbeni mediji in industrija, ki modne trende hitreje kot v preteklosti posreduje več potrošnikom.

Med novimi strategijami za reševanje tega vprašanja so razvoj novih poslovnih modelov za izposajo oblačil, oblikovanje izdelkov na način, ki bi olajšal ponovno uporabo in recikliranje (krožna moda), prepričevanje potrošnikov, naj kupujejo manj oblačil boljše kakovosti (počasna moda), in splošno usmerjanje vedenja potrošnikov k bolj trajnostnim možnostim.

PROIZVODNJA TEKSTILA

Svetovna proizvodnja tekstilnih vlaken se je skoraj podvojila:

z **58 milijonov ton** leta 2000

na **109 milijonov ton** leta 2020

in naj bi po projekcijah leta 2030 dosegla

145 milijonov ton

Vir: Evropska agencija za okolje (EEA) - poročilo ETC-CE 2023/5, 2023

Infografika: proizvodnja tekstila

Strategija EU za trajnostno tekstile

V sklopu akcijskega načrta za krožno gospodarstvo je [Evropska komisija marca 2022](#) predstavila novo strategijo, ki bo pripomogla k **trajnejšim tekstilnim izdelkom, ki jih bo mogoče lažje popraviti, ponovno uporabiti in reciklirati**, ki se bo soočila z izzivi hitre mode in ki bo spodbudila inovacije v sektorju.

Nova strategija vključuje **nove zahteve za okoljsko primerno zasnovano tekstila**, jasnejše informacije, digitalni potni list za izdelke in poziva podjetja, naj prevzamejo odgovornost in

ukrepajo za zmanjšanje ogljičnega in okoljskega odtisa.

Poslanci Evropskega parlamenta so junija 2023 predstavili predloge za strožje ukrepe EU za ustavitev prekomerne proizvodnje in porabe tekstila. Poročilo Parlamenta je pozival, naj se pri proizvodnji tekstila spoštujejo človekove, socialne in delavske pravice, pa tudi okolje in dobro počutje živali.

Ukrepi EU za reševanje problematike tekstilnih odpadkov

EU je uvedla [okoljski znak EU](#), ki ga lahko proizvajalci, ki spoštujejo ekološka merila, uporabijo za izdelke. Tako so izdelki, pri katerih sta zagotovljena omejena uporaba škodljivih snovi ter manjše onesnaževanje vode in zraka, bolj opazni.

Leta 2018 je Parlament potrdil [direktivo o odpadkih](#). Nova strategija Komisije vključuje tudi ukrepe glede nevarnih kemikalij, poziva proizvajalce, naj prevzamejo odgovornost za svoje izdelke v celotni vrednostni verigi, tudi ko postanejo odpadki, in ukrepe za pomoč potrošnikom pri izbiri trajnostnega tekstila.

Evropski parlament je marca 2024 sprejel [svoje stališče o spremembi predpisov o tekstilnih odpadkih](#). Posodobitev predpisov bo uvedla razširjeno odgovornost proizvajalca. V praksi to pomeni, da bodo morali proizvajalci tekstilnih izdelkov, kot so oblačila, obutev, klobuki, modni dodatki, kot tudi ostala podjetja, ki te izdelke dajo na enotni trg, kriti stroške za ločeno zbiranje odpadkov, ločevanje in recikliranje.

Komisija je predlagala, da se razširjena odgovornost proizvajalca uvede 30 mesecev po začetku veljave direktive, evropski poslanci pa zahtevajo, da se ta uvede po 18 mesecih. Države EU bodo morale do 1. januarja 2025 začeti ločeno zbirati tekstilne odpadke za ponovno uporabo, pripravo na ponovno uporabo in recikliranje.

"Zahtevamo cilje za zmanjšanje tekstilnih odpadkov z vpogledom na izvožene tekstilne odpadke", pravi Anna Zalewska (ECR, Poljska), poročevalka Parlamenta. Pozvala je k boljši infrastrukturi za zbiranje tekstila in učinkovitejše ločevanje odpadkov, da so lahko odpadki, ki se jih lahko reciklira, zbrani, preden se jih pošlje v sežigalnico ali odlagališče.

Naslednji koraki

Pogajanja s Svetom bodo začeli evropski poslanci naslednjega mandata, ki bodo izvoljeni na evropskih volitvah 9. junija 2024.

Več o odpadkih v EU:

- [Kako zmanjšati količino odpadne embalaže v EU? \(infografika\)](#)
- [Podatki o ravnanju z odpadki v EU](#)
- [Novi evropski predpisi za bolj trajnostne in etične baterije](#)
- [E-odpadki v EU: podatki \(infografika\)](#)
- [Strategija za plastiko: več recikliranja, manj odpadkov](#)
- [Zmanjševanje količine živilskih odpadkov: kakšna so dejanja EU?](#)

Več

[Vpliv tekstilne in oblačilne industrije na okolje: Kaj morajo potrošniki vedeti \(v angleščini\)](#)

[Akcijski načrt za krožno gospodarstvo \(v angleščini\)](#)

[Informativno gradivo Evropske komisije: Akcijski načrt za krožno gospodarstvo](#)

[Spreminjanje načina proizvodnje in potrošnje: novi akcijski načrt za krožno gospodarstvo je kažipot do podnebno nevtralnega, konkurenčnega gospodarstva opolnomočenih potrošnikov](#)

[Zakonodajni vozni red \(v angleščini\)](#)